

تحليل محتوای کتاب هدیه های آسمانی پایه چهارم

محسن ایزدی، محمدحسن عباس پور، علی رضا قاسم خانی

استاد راهنما

جناب آقای منصور زینلی

سال تحصیلی ۹۵-۹۴

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تحلیل محتوای کتاب هدیه های آسمانی پایه چهارم از منظر ارتباط عمودی افقی، تحلیل تصاویر، ارتباط با سطح خوانایی، تحلیل پرسش ها و تکالیف انجام شده است که ارتباط عمودی و افقی کامل بود، تصاویر در بعضی جاهای کتاب اگر عینی تر بود مطالب بهتر جا می افتاد سطح خوانایی لافلین نشان می دهد که این کتاب رای دانش آموزان پایه نهم مناسب است و متن آن در حد سخت می باشد.

مقدمه

روش تحلیل محتوا به بررسی محتوای آشکار پیام های موجود در یک متن می پردازد. در این روش محتوای آشکار و پیام ها به طور نظام دار و کمی توصیف می شود. از این رو این روش را می توان روش تبدیل داده های کیفی به داده های کمی قلمداد کرد. تحلیل محتوا روشی مناسب برای پاسخ دادن به سؤال هایی درباره محتوای یک پیام است. به طور مشخص محقق با تحلیل پیام ها می تواند به موارد زیر پاسخ دهد:

۱. ویژگی های شخصیت های نامبرده در متن (پیام)

۲. پیشینه پیام

۳. اثرهای پیام بر مخاطبان

مهم ترین کاربرد تحلیل محتوا توصیف ویژگی های یک پیام است. دومین کاربرد این روش، استنباط درباره فرستندگان پیام و دلایل یا پیش آیندهای پیام است. تحلیل محتوا برای استنباط جنبه های فرهنگی پیام و تغییرات فرهنگی نیز به کار می رود. استفاده از تحلیل محتوا به عنوان یک تکنیک تحقیقی، از اوایل قرن حاضر شروع شد و تاکنون تحولات زیادی را شاهد بوده است. این روش در پژوهش های علوم رفتاری به ویژه روان شناسی و علوم تربیتی برای بررسی های مربوط به محتوای کتاب های درسی به کار برده می شود. گذشته از این، محققان در زمینه تاریخ نیز با کاربرد آن، می کوشند اصالت متون کهنی را که مورد استفاده قرار می دهند بررسی کنند؛ همچنان که از این روش برای کشف پیام اصلی متون کهن بهره می جویند.

تحلیل محتوا چیست؟

فن پژوهش عینی، اصولی و احتمالا کمی در محتوا به منظور تفسیر آن را تحلیل محتوا می گویند. تفکر بنیادی تحلیل محتوا عبارتست از قرار دادن اجزای یک متن (کلمات، جملات، پاراگراف ها و امثالهم بر حسب واحد هایی که انتخاب می شوند) در مقولاتی که از پیش تعیین شده اند البته تحلیل محتوا تنها محدود به متن و نوشته نمی شود، بلکه می تواند شامل سایر مطالب از جمله تصاویر، نقشه ها و نقاشی ها و نمودارها نیز باشد.

تحلیل محتوا از نظر بارکوز: وی معتقد است که تحلیل محتوا عبارتست از تحلیل علمی، جامع، دقیق و منظم پیام های

ارتباطی است.

چرا محتوا را تحلیل می کنیم؟

پاسخ این سوال در یک جمله می تواند چنین باشد: یافتن نسبت بین اهداف و محتوا به منظور بهبود محتوای موجود، علت اصلی تحلیل محتوا خواهد بود اما موضوع به همین جا ختم نمی شود چنانچه در تعاریف مختلف از محتوا نیز مشاهده شد. محتوا دارای عناصر متعدد و پیچیده ای است ضمن آنکه جنبه های مختلفی را نیز در بر دارد. از این رو یکی از دلایل تحلیل محتوا تشخیص این عناصر و آن جنبه هاست. مسلماً در صورتی که اجزای مختلف محتوا شناخته شده و دسته بندی گردد درک آن ساده تر و انتقال آن مقدرتر خواهد بود.

تحلیل محتوا یک شیوه پژوهشی جهت مطالعه و بررسی دقیق ارتباطات انسانی است که همواره در جریان زندگی روزمره وجود دارد. تحلیل و بررسی محتوای کتاب درسی به تصمیم سازان و برنامه ریزان درسی کمک می کند تا در هنگام تدوین کتابهای درسی تصمیمات صحیحی بگیرند تا میزان نقص ها و کاستی ها را به حداقل برسانند. چنانچه معلمان قادر به نقد و تحلیل علمی محتوای آموزشی و تعیین نقاط قوت و ضعف آن باشند، در انتخاب روش تدریس، ارزشیابی، انتخاب فرصت های جدید یادگیری، تعیین تکالیف و فعالیت های مکمل یادگیری و استفاده از مواد آموزشی و کمک آموزشی مکمل و مناسب و فراهم آوردن تمهیدات لازم، مانع از تأخیر و تعلل در دستیابی به اهداف رفتاری و آموزشی خواهند بود. بر این اساس کسب مهارت در انجام این مهم به پژوهشگر کمک می کند تا با استفاده از شیوه های علمی و دقیق به تشریح و ارزیابی محتوای پیام های موجود در متن درسی بپردازد. تحلیل محتوای یک کتاب درسی تنها به معنی تحلیل متن و نوشتار کتاب نیست، بلکه تحلیل می تواند سایر اجزای کتاب همچون تصویرها، جدول ها، پرسش ها، فعالیتها و ... را نیز شامل شود.

روش شناسی

این تحقیق به روش تحلیل محتوا وبا استفاده از تکنیک های عینی – کمی انجام شده است. برای بدست آوردن جامعه ی آماری و آمارگیری از کتاب هدیه های آسمان پایه چهارم استفاده شده است. بررسی هایی که بر روی این کتاب انجام شده عبارتند از:

الف) تحلیل وضعیت ظاهری کتاب

کتاب یک رسانه گروهی است که در آن مطالبی ضبط شده باشد، و بازیابی مطالب آن از نظر زمان و مکان محدود نباشد. کتاب های درسی شامل ویژگی های ظاهری هستند که از یک دیگر متمایز می شود. و در این مقاله یک تعریف کلی از ظاهر کلی کتاب هدیه های آسمان پایه چهارم ابتدایی آورده شده است.

ب) تحلیل محتوای نوشتاری کتاب

محتوا عبارت است از اصول و مفاهیمی که به شاگردان ارائه می گردد تا ورود آنان را به فعالیت های آموزشی میسر و رسیدن به هدف اجرایی امکان پذیر سازد.

ج) تحلیل پرسش های

یکی از عناصر اصلی در تدوین کتب درسی گنجاندن سوالات و پرسش ها به عنوان یک عامل اساسی در یادگیری آن ها است .

د) تحلیل تصاویر

ه) تحلیل تکالیف

و) تحلیل ارتباط عمودی و افقی

وقتی که بحث از ارتباط عمودی و افقی کتب درسی به میان می آید در واقع چگونگی سازمان دهی مد نظر است. بنابراین نقش سازمان دهی برنامه درسی بیش از محتوا و تجربیات یادگیری است بر این اساس در این قسمت برای تحلیل ارتباط عمودی و افقی از ابزار های فهرستی (پرسشنامه) استفاده کرده ایم.

ی) تحلیل محتوا از نظر مناسب بودن با پایه تحصیلی

برای تعیین کردن این که آیا محتوایی که در یک کتاب درسی برای یک پایه خاص در نظر گرفته می شود با میزان رشد شناختی و توان مندی های ذهنی فراگیران آن پایه مناسب می باشد یا خیر از سه روش گانینگ، فرای و مک لافلین بهره می گیریم که در این مقاله از تکنیک لافلین استفاده کرده ایم که این روش دارای مراحل زیر است:

الف) انتخاب نمونه

ب) شمارش کلمه ها

ج) جمع کردن کلمه ها

د) جذر مجموع کلمه ها

یافته ها

تحلیل وضعیت ظاهری کتاب:

اندازه کتاب: با توجه ویژگی های سنی این مقطع که کلیه کتب این مقط ابتدایی در این قطع به چاپ رسیده است مناسب است.

نوع کاغذ، نوع نوشتار و رنگهای استفاده شده در دروس و جنس کاغذ مخصوصا در چاپ های آخر در حد خیلی خوب است.

تحلیل طرح روی جلد:

طرح روی جلد به نظر می آید با ویژگی های دانش آموزان پایه چهارم کاملا سازگاری دارد. رنگ به کار رفته در روی جلد که با رنگ سبز کم رنگ شروع شده و در یک نقطه به رنگ آبی متمایل می گردد و در انتها به رنگ روشن که همان ماه است ختم می گردد در کنار هم قرار گرفتن این رنگها که رنگ سبز رنگ زمینی است که دانش آموز بر روی آن زندگی می کند و در ادامه رنگ آبی که همان رنگ آسمان است و رنگ سفید دایره ای شکل تصویر ماه را به ارمغان می آورد که در مجموع رنگها آرامش و دلگرمی را به دانش آموزان هدیه می دهد. و در کنار رنگها ستاره ها هستند که نماینده همان هدیه های آسمانی هستند که از آسمان می بارند و دو دانش آموز (یکی دختر و یکی پسر = تعادل جنسیت) با لباسهای کاملا ملی و سنتی که نشانه ارج و ارزش فرهنگ ایرانی را به نمایش می گذارد در حال دریافت این هدیه ها هستند.

صفحه دوم: تصویر امام با نوه اش که که نوه امام در حال بوسیدن صورت امام هستند و از لحاظ انتخاب صفحه بسیار مناسب و خوب است چون هم دانش آموز را با بنیانگذار انقلاب اسلامی آشنا می کند که خود یکی از خداوند به ملت

ایران است و از طرفی صفا و صمیمیتی که امام در برخورد با بچه ها از خود بروز می دادند برای دانش آموزان قابل توجه می باشد

صفحه فهرست : صفحه فهرست مطالب با دایره هایی که هر دایره نشان دهنده یک درس با شماره درس در بالای عنوان درس و صفحه درس درج شده است .

پیشنهاد : بهتر بود از گل استفاده شود و صفحه درسها را در داخل یکی از برگهای گل درج می شد تا از شلوغی داخل گل کاسته می شد و دانش آموز شماره درس را با صفحه احیانا اشتباه نمی گرفت .

تحلیل کلی (ارتباط افقی و عمودی دروس) :

موضوع دروس ارتباط با پایه های قبلی و بعدی

خداشناسی

- دانایی و توانایی خداوند

- دانایی و توانایی خداوند، مایه دلگرمی انسان

- دعاهای قرآنی

با توجه به موضوعات مطرح شده در پایه دوم و سوم و یک پایه بالاتر یعنی پایه پنجم ارتباط افقی بر قرار است .

پیامبری

- حضرت موسی ، یکی از پیامبران بزرگ الهی

- اخلاق و رفتار پیامبر اکرم(ص) با خویشان

- حضرت خدیجه (س) نمونه ی زنان مؤمن

امامت

- امامان هفتم و هشتم و نهم

- مهربانی زمان به شیعیان

با توجه به موضوعات مطرح شده در پایه دوم و سوم و یک پایه بالاتر یعنی پایه پنجم ارتباط افقی بر قرار است .

جهان آخرت

- آگاهی خداوند از همه اعمال ما؛ حتی آنهایی که دیگران ندیده اند

- ثبت و ضبط همه ی اعمال ما در دنیا

قرآن

- دعاهای قرآنی

- پیام های قرآنی

- آداب و اخلاق

- داشتن رفتار مناسب با خویشان، دوستان و همسایگان

- دوست خوب

- کمک کردن به دیگران

احکام

- نماز آیات

- تیمم

- نماز جماعت

- یادآوری احکام دوم و سوم

- مراسم اسلامی

- زیارت

- نماز جماعت

- حضور در مسجد

موضوع بخش اول : خداشناسی

در این بخش در باره ایجاد و تقویت احساس علاقه و محبت دانش آموز به خداوند دانا و تواناست .

خدا اینگونه به تصویر کشیده شده است

خداوند نظاره گر ما در همه ی احوال و مراقب و دوستدار ماست

به ما محبت می کند و همیشه نسبت به ما مهربان و رئوف است .

بر همه چیز تواناست و همه ی ما به او محتاجیم .

دعا : تمایل کودک به ارتباط خود با خدا و در میان گذاشتن خواسته هایش با او .

سعی شده موضوع خداشناسی غیر مستقیم و با آوردن نمونه های ملموس و قابل دسترس و با شیوه ای جذاب بر آید دانش آموزان آورده شود . و همچنین این بخش و موضوعات مطرح شده در آن با پایه های قبلی و بعدی کاملاً مرتبط و پیوند داده شده است .

دروس بخش خداشناسی با واحد های درسی ذیل در کتاب پایه ی چهارم آورده شده است .

درس ۱ - دانه ای که نمی خواست بروید

درس ۲ - کودکی بر آب

درس ۱۹ - خدا جون از تو ممنوم

بخش دوم : موضوع پیامبری

در این بخش در باره شخصیت پیامبران و امامان (خوب ، مهربان ، فداکار ، خوش اخلاق و ...) مطالبی ارائه شده است و بر این نکته تاکید شده که دانش آموزان در مراسمات و جشنها شرکت کنند و ویژگی های اخلاقی آنان را الگو و سرمشق خود قرار دهند

در این درسها به زندگی حضرت موسی (ع) و داستانهایی از رفتار پیامبر اکرم (ص) با خویشان و نزدیکان اختصاص دارد

در این بخش همچنین به زندگی و شخصیت دو تن زنان بزرگ تاریخ انسان حضرت خدیجه (س) و آسیه همسر فرعون پرداخته که مسلمانان از زنان برجسته تاریخ انسان هستند .

دروس پیامبری با واحد های درسی ذیل در کتاب پایه ی چهارم آورده شده است .

درس ۲ : کودکی بر آب

درس ۱۰ : روشن ترین شب

درس ۱۱: .....

درس ۱۴: اولین بانوی مسلمان

بخش سوم: موضوع امامان

بخش آشنایی با امامان نیز همانند بخش پیامبران به بیان داستانهایی از زندگی امامان (علیهم السلام) و رفتار آنان با دیگران اختصاص دارد.

در این بخش به معرفی امامان هفتم و هشتم و نهم - علیهم السلام - پرداخته شده است. و همچنین در این پایه به موضوع امام زمان (عج) که یکی از موضوعات اصلی است پرداخته است. در این بخش امام موسی کاظم (ع)، امام رضا (ع) و امام جواد (ع) که به ترتیب امامان هفتم و هشتم و نهم هستند زندگی و اخلاق ایشان به عنوان الگو و سرمشق زندگی معرفی شده است.

دروس امامان با واحد های درسی ذیل در کتاب پایه ی چهارم آورده شده است.

درس ۶: حرمی با دو گنبد

درس ۹: کودک شجاع

درس ۸: دیدار دوست

درس ۱۱: .....

بخش چهارم: اخلاق اسلامی

در این بخش به مباحث اخلاقی پرداخته شده است و به دنبال این است که ذهنیتی مثبت درباره موضوع دوستی، همسایگی و خویشاوندی است. این بحث ها با مباحث امامت و پیامبری و احکام و مراسم به صورت غیر مستقیم و در قالب داستان به دانش آموزان ارائه شده است.

در این مباحث سعی بر این است که از نصیحت و شعار دادن پرهیز شود و برای موضوعات اخلاقی الگو و سرمشق معرفی شده است. و در این بخش با نمونه هایی از مصادیق رعایت حقوق همسایگان و مردم و همچنین نتایج نیکی به مردم و همسایگان ارائه شده است.

دانش آموز در این بخش می آموزد که به همسایگان خویش احترام قائل شود و به وظایف خود در قبال همسایگان آشنا شود. و همچنین انسان باید دوست خود را از میان انسانهای خوب انتخاب کند و به آنان احترام بگذارد. و خداوند هم به کسانی که به دیگران احترام می گذارند آنان را دوست دارد.

دروس اخلاق اسلامی با واحد های درسی ذیل در کتاب پایه ی چهارم آورده شده است.

درس ۵: سخنی که سه بار تکرار شد

درس ۱۶: اسب طلایی

درس ۱۷: اقا و خانم بهاری

بخش پنجم: احکام و آداب اسلامی

در بخش احکام و آداب اسلامی پایه چهارم به دنبال ایجاد مهارت و عادت در باره رفتار های دینی دانش آموزان است . ایجاد فضایی شاداب و سرشار از شادابی و سرور جهت انجام دادن احکام و آداب اسلامی و دینی و اینکه دانش آموز باید به اندازه مقتضای دوران خودش و همچنین مسائل مربوطه مطالبی را فرا گیرد و آنها را در موقعیت مربوط به کار بندد .

این بحث هم همانند بحثهای پیشین سعی شده است که به صورت ملموس و غیر مستقیم و در قالب داستان و قصه به کودکان ارائه شود . این مباحث شامل احکام نماز جماعت ، کیفیت نماز جماعت ، شرایط و وجوب نماز آیات ، وقت نماز آیات ، کیفیت نماز آیات ، شرایط و وجوب تیمم ، چیزهایی که می توان بر آن تیمم کرد و در آخر کیفین و چگونگی تیمم کردن را بیان می کند .

دروس احکام و آداب اسلامی با واحد های درسی ذیل در کتاب پایه ی چهارم آورده شده است .

درس ۴: یک نماز و ده رکوع

درس ۷: نماز در کوهستان

درس ۱۰: چشمان همیشه باز

بخش ششم: موضوع آداب و مراسم اسلامی

در این بخش به دو موضوع مهم که یکی بحث عید مبعث که از جمله اعیاد بزرگ مسلمانان است بیان می شود و به دانش آموزان را جهت شرکت در مراسمات و جشنها و اعیاد اسلامی تشویق می کند و در ادامه به یکی از پایگاههای مهم اسلام مسجد می پردازد و اهمیت و جایگاه این مکان مقدس را به دانش آموزان معرفی می کند .

دروس احکام و مراسم اسلامی با واحد های درسی ذیل در کتاب پایه ی چهارم آورده شده است .

درس ۳: ما به مسجد می رویم

درس ۱۲: روزی برای تمام بچه ها

درس ۱۴: سحرگاه باشکوه

در کل کتاب تناسب و تعادل جنسیت تا حدودی رعایت شده است. ولی در بیشتر جاهایی بحث از جمع و گروه است از جنس مذکر استفاده شده است مانند دروس: نماز جماعت، نماز در کوهستان

نقد و بررسی کتاب هدیه های آسمان پایه ی چهارم به صورت تفکیک فرم از محتوا:

این کتاب قطع آن از نظر اندازه و بزرگی با قطع متعارف کتابهای درس تفاوت دارد و بزرگی آن مخصوصاً چون در کتاب نیز می باشد یعنی کتاب هدیه ها به همراه کتاب کار از نظر حمل آن برای دانش آموز دشوار و در کلاس نیز برای کار کردن و قراردادن روی میز دشواری هایی را برای دانش آموز و معلمین به وجود می آورد.

در مورد تصاویر و عکس های موجود در کتاب بعضی از صفحات تصاویر و عکس ها بسیار مناسب و جالب می باشد مخصوصاً تصویر صفحه آغازین که تصویر امام می باشد بسیار متنوع با رنگ های جذابی است ولی در بعضی از صفحات کمی از اسراف در کاغذ و کمی هم کودکانه به نظر می آید مانند صفحه دوم و سوم که دو کودک بادبادکی را به هوا فرستاده اند و تمام صفحه خالی و بدون مفهوم است و می توان آنرا حذف کرد یا با آیاتی قرآنی آن را مزین نمود و صفحه ی فهرست کتاب بسیار خوب و جالب طراحی شده است.

در مورد موضوعات کتاب که آن را می توان به این صورت دسته بندی نمود.

مباحث خداشناسی - زندگی پیامبران - سیره ی امامان - دوستی و محبت - جهان آخرت - احکام (نماز جماعت - آیات) آداب مسجد و زیارت.

محتوای کتاب برای دانش آموزان کلاس چهارم کمی ابتدایی است و می توان با تفکیک و نوشتن سر فصل دانش آموزان را بهتر و منسجم تر با مسائل دینی آشنا نمود و کمی نیز جدی تر هم دانش آموزان و هم معلمان به این کتاب نگاه کنند و مطالب برای خواندن در متن درس گنجانده شود و سؤالات (دوست داری برایت بگویم) کمی بهتر طراحی شود.

نکات مثبت این کتاب در ایجاد و تقویت احساس خوشایند در دانش آموزان:

برای ایجاد و تقویت احساس خوب و خوشایند در دانش آموزان در این کتاب موارد بسیاری وجود دارد که آن را به طور ملموس در کلاس مشاهده می نمایم. این موارد را می توان لیستوار به این صورت متذکر شد:

۱) یادآوری خاطرات کودک مخصوصاً خاطرات خوش آن ها که با خاطره نویسی بسیار خوشایند تر می شود.

۲) پرورش حس آرامش و امنیت در زندگی که با ایمان به خدا و احساس وجود خداوند در همه جا به صورتی که همیشه خدا مواظب ماست و همه چیز را می بیند و می شنود و مراقب ماست.

- ۳) توجه به زیبایی های طبیعت و نعمت هایی که در اطراف ما هستند و می توانند احساس خوبی را در ما به وجود آورند.
- ۴) توجه به هنر و نقاشی و خلاقیت در این کتاب که باعث ایجاد روحیه شادی در دانش آموز می شود.
- ۵) استقبال پر شور دانش آموزان از کتاب کار که با تنوع و رنگ آمیزی روحیه ی آن هارا تقویت می کند.
- ۶) تلفیق مطالب مذهبی و اجتماعی در ارائه دروس و مطالب و دوری از خشک و بی روح بودن مطالب و ارائه آن به صورت کلیشه ای و کلاسیک.
- ۷) ایجاد نشاط و شادمانی مه سرلوحه ی زنگ هدیه ها و در هنگام تدریس این کتاب مورد توجه قرار می گیرد.
- ۸) تقویت روحیه ی امیدواری و صبر در برخورد با مشکلات و مسائل که به صورت داستان زندگی پیامبران و امامان ارائه شده است.
- ۹) استفاده از رنگ ها و تصاویر زیبا در کتاب که باعث شادی روحیه دانش آموز می شود.
- ۱۰) ایمان به جهان آخرت و این که کارهای نیک ما بی پاداش نمی ماند و این که انجام کار نیک باعث شادی و نشاط انسان می شود.
- پیشنهادات ارائه شده برای بهتر شدن این کتاب و پرورش بیش تر این روحیه در دانش آموزان می توان به ارائه داستان هایی از قرآن که دانش آموزان علاقه ی بیش تری به آن ها دارند اشاره کرد.
- استفاده از آیات بیش تری از قرآن که در ضمن دانش آموز با معانی قرآن نیز بیشتر آشنا شود.
- انجام بین دروس ایجاد شود، مثلاً فصل، فصل کتاب مشخص شود که در مورد چه مطلبی است و دروس هر فصل به ترتیب در موضوع مربوط به خودش قرار بگیرد تا هم دانش آموزان یک ترتیبی را در یادگیری داشته باشند و هم به آموزگاران کمک کند تا مطلب را بهتر در کلاس و با برنامه ریزی ارائه دهند
- مانند کتاب بخوانیم، بنویسیم، مثلاً بحث خداشناسی و یا آشنایی با پیامبران و زندگی آن ها و یا جهان آخرت درس های هر گروه در فصل خویش آورده شود.

تحلیل تکالیف کتاب

تکلیفی که در کتاب درس آمده به صورت (بگو و ببین) بسیار جالب و به جا است فقط در بعضی از تکالیف محدودیت زمانی وجود دارد که آن را به صورت انشاء یا نوشتن کتاب داستان در ساعت های دیگر از دانش آموزان می توان خواست. تکالیفی

که در کتاب کار آمده است در بیشترین تکالیف، تنوع و کیفیت وجود دارد ولی بعضی از تکالیف آن برای دانش آموزان خسته کننده است و در بعضی اوقات کم اهمیت جلوه میکند اما میتوان گفت تکالیفی که در کتاب با عنوان (تدبر کنیم) آمده بسیار برای دانش آموزان مفید و سودمند است زیرا تفکر دینی و اصالت دین در شناخت بهتر آن و آیات قرآن کریم مورد سنجش قرار می دهد.

تحلیل پرسش های کتاب

در صفحه ۲۵ تمرین به اسم ایستگاه فکر مقایسه ی دو نماز به صورت فردی و جمعی مورد مقایسه قرار داده است که با توجه به اهمیت موضوع و نحوه ی کامل کردن جدول دانش آموزان به خوبی تفاوت را تشخیص خواهند داد تنها بهتر بود یک سوال پایانی هم گذاشته میشد و از دانش آموزان خواسته می خواست تفاوت کلی را بیان کنند.

تمرین کامل کنید صفحه ی ۳۵ چون که دانش آموزان باید آیه قرآن بنویسند و ممکن هست وضو نداشته باشند و دستشان روی آیات برود خوب نیست بهتر بود به گونه ای دیگر طراحی میشد حتی محل قرار گیری در کتاب هم با مشکل روبه روست میبایست چندین صفحه جلو باشد.

در ایستگاه خلاقیت صفحه ی ۶۳ از دانش آموزان خواسته شده است که اجرای نمایش داشته باشند این فعالیت با توجه به بسیاری از تحقیقاتی که در این زمینه انجام گرفته نه تنها برای دانش آموزانی که اجرا می کنند بلکه برای همه ی آنها درس و نکته های آن به طور کامل قابل درک خواهد بود.

در (برایم بگو) صفحه ی ۹۲ سوال در سطح پایین هست بهتر است سوال به گونه ای باشد که دانش آموز را به تفکر در مورد درس قرار بدهد مثلا خداوند چه هدیه هایی به اولین زن مسلمان عطا نمود؟

تحلیل تصاویر کتاب

تصویر صفحه اول تنها یک گل کوچک هست با پس زمینه ی سرخ متمایل به زرد در قسمت امتدادش به صورتی و در قسمت های دیگر خاکستری است که هیچ مطابقتی با موضوع درسی ندارد بهتر بود به جای آن همان تصویر سال قبل را قرار می دادند این تصویر ساده لذت و اشتیاق خواندن کتاب را برای دانش آموزان مقطع ابتدایی فراهم نمی کند و حتی ممکن است شور و اشتیاق دانش آموزان برای مطالعه کتاب هم بگیرد.

در تصویر صفحات اول کتاب تصویر امام خمینی (ره) بسیار جالب توجه است و خوب طراحی شده همچنین فهرست این کتاب که همراه با تصاویر دروس به صورت دایره ای در جلو آن آمده که ابتکار خوبی به شمار میرود.

در صفحه ی ۲۱ تصویر حضرت موسی (ع) آماده است که بهتر بود چهره ی ایشان مشخص نمی شد و تصویر شکافتن رود به خوبی قابل درک و فهم نیست. صفحه ی ۲۴ عکس چند دختر را نشان می دهد در صف که بهتر بود زاویه ی عکس از نمایی دیگر باشد. در صفحه ی ۵۰ تصاویر نه تنها پس زمینه ی مناسبی ندارند بلکه برای نشان دادن تیمم به خوبی بکار نرفته است کیفیت عکس ها میبایست بسیار بهتر از این ها باشد. در صفحات ۴۲ و ۴۳ عکس گذاشته شده که برای معرفی و شناخت بسیار موثر است. صفحه ی ۷۲ میتوانست از تصاویر با کیفیت تر و نقاشی ها بهتری استفاده کرد که بهتر هست تغییر کند. در مجموع تصاویر خوب و رنگ های شاد در کتاب استفاده شده است. نقاشی با رنگ های شاد در صفحه ی ۸۳ با توجه به سن دانش آموزان بسیار خوب و با توجه به متن است

تحلیل محتوا از نظر مناسب بودن با پایه تحصیلی

روش لافلین از دسته روش های عینی کمی می باشد که در آن طی چند مرحله وضعیت متن نسبت به پایه تحصیلی معین می گردد دارای چند مرحله است که عبارتند از:

الف) انتخاب نمونه: که ده جمله ی متوالی در ابتدای کتاب ده جمله ی متوالی در وسط و ده جمله ی متوالی در انتهای کتاب را انتخاب می کنیم

ب) شمارش کلمه ها: در این نمونه ۳۰ جمله ای تمام کلمه ها ی دارای چهار هجا یا بیشتر را شمارش می کنیم

ج) جمع کردن و جذر گرفتن مجموع کلمه ها: در این مرحله تعداد کلمات چهار هجایی و بیشتر را با هم جمع کرده و از آن جذر می گیریم

اگر عدد به دست آمده را با ۳ جمع کنیم این عدد توانایی خواندن شاگرد را از نظر سطح کلاسی که باید در آن باشد را تعیین می کند.

اگر عدد به دست آمده را با ۵ جمع کنیم عدد حاصل سنی که شاگرد باید داشته باشد تا بتواند متن مورد نظر را بفهمد مشخص می کند.

حال ما این مراحل را در کتاب هدیه های آسمانی پایه چهارم ابتدایی انجام می دهیم. درس های یک و ده و نوزدهم را بررسی می کنیم.

درس اول: **دانه ای که نمی خواست بروید**

تعداد جملات: ۱۰ جمله متوالی به صورت تصادفی

تعداد کلمات چهار هجایی و بیشتر: $a=4$

درس دهم: روشن ترین شهر

تعداد جملات: ۱۰ جمله متوالی به صورت تصادفی

تعداد کلمات چهار هجایی و بیشتر: $b=2$

درس نوزدهم: خدا جون از تو ممنونم

تعداد جملات: ۱۰ جمله متوالی به صورت تصادفی

تعداد کلمات چهار هجایی و بیشتر: $c=3$

$$X=a+b+c$$

$$X=4+2+3=9$$

$$y = \sqrt{x}$$

$$Y=3$$

این متن برای دانش آموزان کلاس نهم مناسب است. $Y+3=3+3=9$

این متن با دانش آموزانی که سنی به میزان ۸ سال دارند مناسب است. $Y+5=3+5=8$

نتیجه گیری

بر اساس نتایج به دست آمده در این مقاله کتاب هدیه های آسمانی پایه چهارم ابتدایی از نظر طرح روی جلد مناسب بود و طراحی جالبی داشت و از نظر محتوا محتوایی مناسب دانش آموزان این پایه را شامل می شد. در ارتباط عمودی و افقی کتاب ارتباط متنی به خوبی در ارتقا سطح یادگیری ایجاد شده بود و این ارتباط شامل ارتباط دقیق عمودی با پایه های قبلی و بعدی و همچنین ارتباط دقیق افقی با سایر دروس این پایه را دارا بود. تصاویر کتاب مناسب با سن دانش آموز بوده ولی واقعیت را به نمایش نمی گزاشت بهتر بود از تصاویر عینی تر استفاده می شد. در تکالیف کتاب درسی به بهترین شکل ارائه شده بود ولی در پرسش ها مشکلاتی دیده می شد. در ارتباط با متن کتاب با پایه تحصیلی و سن دانش آموز نتایج به دست آمده از روش لافلین مشاهده می شود که متن کتاب برای دانش آموزان پایه تحصیلی سال نهم متناسب بوده که سختی متن کتاب را گویا است .

منابع

۱-سایت wikipedia.org

۲-پایان نامه علی رضا انحصاری، تحلیل کتب درسی ابتدایی در سال ۷۵

۳-سایت saeed1226.blog.ir